

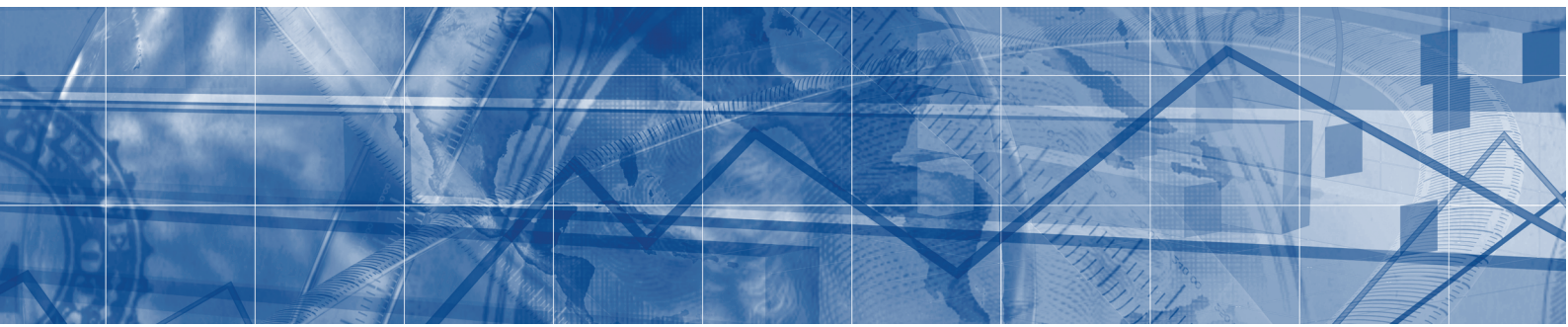

Молодіжний економічний вісник ХНЕУ ім. С. Кузнеця № 3

Журнал

вересень 2025

*Випуск присвячено Міжнародній науковій конференції
з економічного розвитку та спадщини Семена Кузнеця
CED-2025*

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

**Молодіжний економічний вісник
ХНЕУ ім. С. Кузнеця**

**№ 3
вересень 2025
Журнал**

Виходить щоквартально

**Випуск присвячено Міжнародній науковій конференції
з економічного розвитку та спадщини Семена Кузнеця
CED-2025**

**Засновник – ХНЕУ ім. С. Кузнеця.
Видавець – ФОП Стожук А. П.**

**Затверджено на засіданні
вченої ради університету
Протокол № 6 від 29.09.2025 р.**

**Ідентифікатор медіа: R30-02756
(рішення Національної ради України
з питань телебачення і радіомовлення
№ 685, протокол № 9 від 7 березня 2024 року).**

Періодичність – щоквартально.
Мова видання – українська, англійська, французька, німецька.

Засновано в січні 2015 року згідно з рішенням вченої ради.

Редакційна колегія

Пилипенко А. А. – докт. екон. наук, професор ХНЕУ імені Семена Кузнеця (головний редактор)

Бриль М. С. – канд. екон. наук, доцент ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Власенко Т. А. – докт. екон. наук, професор ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Вовк В. А. – канд. екон. наук, доцент ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Гриневич Л. В. – докт. екон. наук, професор ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Журавльова І. В. – докт. екон. наук, професор ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Яценко Р. М. – канд. екон. наук, доцент ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Малярець Л. М. – докт. екон. наук, професор ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Назарова Г. В. – докт. екон. наук, професор ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Пушкар О. І. – докт. екон. наук, професор ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Тищенко В. Ф. – докт. екон. наук, професор ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Чернишов В. В. – канд. екон. наук, доцент ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Ястремська О. М. – докт. екон. наук, професор ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Поштова адреса засновника:

61165, Україна, м. Харків, пр. Науки, 9а, **Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця**

Конт. телефон: (057)702-03-04

Відповідальність за достовірність фактів, дат, назв, імен, прізвищ, цифрових даних, які наводяться, несуть автори статей.
Рішення про розміщення статті приймає редакційна колегія. У текст статті без узгодження з автором можуть бути внесені редакційні виправлення
або скорочення.
Редакція залишає за собою право їх опублікування у вигляді коротких повідомлень і рефератів.

У разі копіювання чи передрукування матеріалів посилання на електронний журнал обов'язкове.

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи ДК № 4853 від 20.02.2015 р.

© Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця, 2025

РОЗВИТОК SOFT SKILLS У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

УДК 37.013.42

Самойленко В. В.

Канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри менеджменту,
логістики та інновацій ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Анотація. У статті розглянуто значення soft skills у професійній підготовці майбутніх фахівців. Проаналізовано сучасні підходи до розвитку комунікативних, організаційних та емоційних компетентностей. Визначено ключові аспекти впровадження soft skills у навчальний процес.

Ключові слова: soft skills, комунікативна компетентність, командна робота, емоційний інтелект, професійна підготовка.

Annotation. The article considers the importance of soft skills in the professional training of future specialists. Modern approaches to the development of communication, organizational and emotional competences are analyzed. Key aspects of implementing soft skills in the educational process are defined.

Keywords: soft skills, communication competence, teamwork, emotional intelligence, professional training.

У сучасному суспільстві успішність професійної діяльності залежить не лише від рівня спеціальних знань (hard skills), а й від сформованості універсальних умінь – soft skills. Ці навички забезпечують ефективність комунікації, здатність до роботи в команді, прийняття рішень, управління часом і конфліктами. У сучасних дослідженнях дедалі більшої уваги приділяється проблемі формування та розвитку soft skills (м'яких навичок). Під цим поняттям розуміють комплекс особистісних характеристик, комунікативних та організаційних умінь, які забезпечують ефективність професійної діяльності незалежно від галузі. На відміну від hard skills (професійних знань і технічних компетентностей), soft skills є універсальними і широко застосовуються у будь-якому виді діяльності [1].

Популярність soft skills пояснюється зміною вимог сучасного ринку праці: глобалізація, цифровізація та зростаюча динаміка робочих процесів вимагають від працівників не лише високого рівня професійної підготовки, а й здатності швидко адаптуватися, критично мислити, ефективно взаємодіяти в команді, приймати рішення в умовах невизначеності [2]. Роботодавці дедалі частіше розглядають soft skills як вирішальний фактор під час добору персоналу. Згідно з аналітичними звітами Європейської комісії, понад 60 % компаній ЄС вважають навички комунікації, співпраці та креативності ключовими критеріями успішної кар'єри [3]. Подібні тенденції спостерігаються і в Україні, де навчальні заклади починають інтегрувати розвиток soft skills у навчальні програми, використовуючи інтерактивні методи – тренінги, проектну діяльність, рольові ігри [4].

Таким чином, популярність soft skills зумовлена їхнім універсальним характером і високою цінністю для сучасного ринку праці. Подальший розвиток цього напрямку пов'язаний із створенням цілісних методик оцінювання рівня сформованості м'яких навичок та інтеграцією їх у систему професійної освіти.

Проблему розвитку soft skills активно досліджують зарубіжні й українські науковці. Зокрема, Н. Грейвз акцентує увагу на ролі емоційного інтелекту [1], а О. Сухомлинська підкреслює значення комунікативної культури у підготовці фахівців [2]. Проте недостатньо вивчено методики інтеграції soft skills у систему вищої освіти.

Метою є визначення особливостей формування soft skills у студентів та обґрунтування практичних методів їх розвитку у процесі навчання.

Soft skills умовно поділяють на три групи: комунікативні (ораторське мистецтво, ведення переговорів, міжособистісна комунікація); організаційні (управління часом, лідерство, командна робота); емоційні (емпатія, стресостійкість, гнучкість мислення) [3].

Викладачі мають використовувати інтерактивні методи навчання (дискусії, кейс-стаді, рольові ігри), що дозволяють формувати навички практично. Ефективним інструментом є групові проекти, які створюють умови для розвитку відповідальності й навичок взаємодії.

Soft skills формують основу професійної компетентності, забезпечуючи конкурентоспроможність випускників. Подальші дослідження доцільно зосередити на створенні цілісної методики розвитку soft skills у системі вищої освіти. З метою кращого розуміння ролі soft skills у професійній діяльності доцільно виокремити основні їхні групи. Сучасні освітні технології створюють нові можливості для формування soft skills. Використання віртуальної та доповненої реальності дозволяє відтворювати складні професійні ситуації, у яких студенти можуть тренувати навички прийняття рішень, комунікації та управління стресом. Онлайн-курси та інтерактивні симулятори забезпечують персоналізоване навчання та дозволяють відслідковувати прогрес кожного студента. Крім того, зростає роль міждисциплінарних проєктів, у яких студенти різних спеціальностей спільно вирішують проблеми, що сприяє розвитку креативності та командної взаємодії.

Попри визнання важливості soft skills, існує низка проблем у їх розвитку. По-перше, освітні програми часто зорієнтовані переважно на формування hard skills, що зменшує увагу до універсальних умінь. По-друге, складність оцінювання soft skills ускладнює їх інтеграцію в навчальний процес. По-третє, недостатня підготовка викладачів у сфері фасилітації, коучингу та використання інтерактивних методів навчання також стримує ефективність розвитку цих навичок.

Формування soft skills має практичне значення для всіх сфер професійної діяльності. Наприклад, у сфері управління людськими ресурсами вони є основою для успішного відбору персоналу, налагодження ефективних комунікацій і створення здорового мікроклімату в колективі. Для медичних працівників важливими є навички емпатії, стресостійкості та вміння будувати довіру з пацієнтами. У бізнесі вирішального значення набувають лідерство, здатність мотивувати колектив та стратегічне мислення. Інтеграція soft skills у навчальні програми потребує системного підходу. Необхідно поєднувати традиційні методи викладання з інтерактивними технологіями, забезпечувати міждисциплінарні зв'язки та практикоорієнтоване навчання. Важливо розробляти стандартизовані інструменти оцінювання рівня сформованості soft skills, що дозволить зробити цей процес більш об'єктивним. У перспективі створення індивідуальних освітніх траєкторій із фокусом на розвиток soft skills стане важливою умовою підготовки конкурентоспроможних фахівців.

Глобалізація і міжнародна співпраця зумовляють потребу у формуванні навичок міжкультурної комунікації. Фахівці повинні вміти працювати у мультикультурних колективах, враховувати культурні особливості партнерів та зберігати толерантність у ділових стосунках. Досвід країн ЄС і США показує, що міжкультурна компетентність є важливим критерієм успішності працівника, особливо у міжнародних корпораціях. В Україні ця проблема стає дедалі актуальнішою у зв'язку з інтеграційними процесами та розширенням співпраці з іноземними партнерами.

Лідерство неможливе без розвинених soft skills. Сучасний лідер – це не стільки керівник із владними повноваженнями, скільки наставник і мотиватор, який здатний надихати команду, розв'язувати конфлікти, підтримувати психологічний комфорт і формувати корпоративну культуру. Успішні лідери поєднують уміння стратегічного мислення з високим рівнем емпатії та здатністю слухати своїх підлеглих. Саме баланс між професійною компетентністю і soft skills робить керівника ефективним [5]. Розвиток цифрових технологій змінює вимоги до soft skills. У сучасних умовах працівники повинні володіти не лише цифровою грамотністю, а й навичками онлайн-комунікації, дистанційної взаємодії та ефективної роботи у віртуальних командах. Цифровізація бізнесу та освіти потребує від фахівців здатності швидко адаптуватися до нових інструментів, використовувати їх для оптимізації робочих процесів та водночас зберігати ефективну міжособистісну взаємодію.

Література: 1. Graves N. Emotional Intelligence in Education. Oxford : Oxford University Press, 2020. 214 p. 2. Сухомлинська О. В. Педагогічна культура і комунікація. Київ : Либідь, 2018. 256 с. 3. Robbins S. Essentials of Organizational Behavior. Harlow : Pearson Education, 2019. 312 p. 4. Ковальчук С. Формування soft skills у студентів : навч.-метод. посіб. Львів : Вид-во ЛНУ, 2021. 142 с. 5. Goleman D. Social Intelligence: The New Science of Human Relationships. New York : Bantam Books, 2007. 403 p.

Стаття надійшла до редакції 22.09.2025 р.

